

GRONDSTOF OF AFVAL

BIJLAGE 1. BELEMMERINGEN EN OPLOSSINGEN SCHEMATISCH

	Thema	Belemmering	Oplossing (lange termijn LT, middellange termijn MT of korte termijn KT)	Concrete acties	Actiehouder
1	Definitie van afval	De definitie van afval en dan vooral 'zich ontdoen' is niet voldoende concreet ingevuld, waardoor rechtsongelijkheid ontstaat zowel Europees als nationaal.	1. Europees MT: Bij de volgende aanpassing van de Kra opnieuw aandacht vragen voor de definitie met inbreng van andere lidstaten. 2. Nationaal KT: Landelijke regie op de uitleg van het begrip afval. 3. Nationaal MT: Stel het capaciteitsprobleem bij de OD-en ter discussie	1. I&W: Zoek contact met Europese medestanders (lidstaten). Inventariseer samen de mogelijkheden voor de aanpassing van de definitie in de Kra en bespreek deze voor eind 2020 met de Europese Commissie voor. 2. I&W: Pak de landelijke regierol op de uitleg van het begrip afval (zich ontdoen) nog beter op. Geef daarbij voorlichting door middel van: - Actieve communicatie omtrent de mogelijkheden binnen de afvalwet- en regelgeving digitaal, maar ook via cursussen aan alle overheidsmedewerkers die zich beroepshalve moeten verdiepen in de afvalstoffenproblematiek: van vergunningverlener tot rechter, van lokale bestuurder tot landelijke politicus - Stel rechtsoordelen zo generiek als mogelijk binnen de wet- en regelgeving op. - Verduidelijk de bestaande tools en handreikingen in nauw overleg met de bedrijven en uitvoerende	1 : I&W 2. I&W 3: I&W met provincies, gemeenten en OD-en

GRONDSTOF OF AFVAL

				instanties en houd deze documenten levend 3. I&W met provincies, gemeenten en OD-en: Breng het capaciteitsprobleem van de OD-en goed in beeld en los dit op. Door de capaciteitsproblemen bij de OD-en op te lossen kan meer specifieke kennis opgedaan en gedeeld worden, zodat rechtsongelijkheid binnen Nederland kan worden beperkt.	
2	Niet alleen de wetgeving, maar ook de uitvoering	De toepassing en uitvoering van de afvalwet- en regelgeving leidt doordat de definitie van afval en dan vooral 'zich ontdoen' niet voldoende concreet is ingevuld tot rechtsongelijkheid zowel Europees als nationaal.	1. Nationaal KT: Landelijke samenwerking en georganiseerde besluitvorming. 2. Nationaal MT: Onderzoek naar uiteindelijke inrichting centraal informatiepunt 3. Nationaal LT: Risico's van gangbare reststromen nog meer via productregelgeving reguleren en afvalstoffenregelgeving als vangnet voor specifieke afvalstromen en niet gereguleerde reststromen inzetten.	1. I&W: Richt in nauw overleg met IPO, VNG en ODNL op basis van een samenwerkingsovereenkomst een centraal informatiepunt in. Dit informatiepunt moet in ieder geval voorzien in: - advies aan VTH en bedrijven; - actief ophalen van goede voorbeelden/experimenten en die uitdragen binnen Nederland; - omzetten van lessen uit casussen/experimenten in nationale generieke regels. Kijk bij de inrichting van het centrale informatiepunt naar wat het programma Ruimte in Regels heeft gebracht. Dit programma zou uitgebreid kunnen worden met meer pro-actieve taken en als centraal	1 en 2. I&W, IPO, VNG en ODNL 3. I&W en VNO-NCW

GRONDSTOF OF AFVAL

				informatiepunt gaan fungeren. Eventueel zou dit programma aan kunnen sluiten bij het Versnellingshuis CE. 2. I&W, IPO, VNG en ODNL: Onderzoek na een eerste opstartfase hoe het centrale informatiepunt er op lange termijn uit moet zien. Kijk daarbij of er een centrale database ingericht moet worden. 3. I&W en VNO-NCW: Stimuleer samen dat meer circulaire productregelgeving¹ opgesteld wordt door de betreffende ministeries. In die wetgeving zal o.a. het volgende geregeld moeten worden: -de kwaliteit van het product -de kwaliteit van de gebruikte grondstof -het aandeel recyclaat versus virgin materiaal in het product en laat de opgestelde productregelgeving ook Europees vaststellen naar voorbeeld van mestwetgeving.²	
3	Risico versus kansen	1. Vergunningverleners, toezichthouders en handhavers bij	1 en 2. Nationaal KT: Duidelijkheid en consistentie van beleid zijn noodzakelijk. Hiervoor is centrale	1. I&W: Pak de landelijke regierol zoals onder thema 1 en 2 is uitgewerkt.	1. I&W 2. IPO, provincies

¹ Hier is al een poging toe gedaan voor bijproducten. Dit kan gebruikt worden om verdere invulling te geven aan productregelgeving.

² Naar Nederlands voorbeeld is in Europa de mestwetgeving aangepast

GRONDSTOF OF AFVAL

		Omgevingsdiensten en ILT bekijken een casus vanuit hun perspectief. De afvalwet- en regelgeving is daarbij leidend. Deze wet en regelgeving is er niet voor niets. Daarnaast werken zij in opdracht van een gemeente, provincie of Rijk die casussen zoals bijv. de kunstgrasmatten begrijpelijkerwijs wenst te voorkomen. Het risicodenken staat hierbij voorop. Bedrijven zien kansen voor hun reststromen. Ze zien landelijk een beweging vanuit de politiek ontstaan dat Nederland circulair moet worden in 2050. Hier willen zij een bijdrage aan leveren. Daar past het toepassen van hun reststromen toch mooi in? Het denken in kansen staat hierbij voorop.	regie nodig, zoals onder thema 1 en 2 verder is uitgewerkt. Deze centrale regierol ligt bij I&W en regionaal bij de provincies. 3. Nationaal MT: Wederzijds begrip tussen VTH³ en bedrijven ten aanzien van hun houding ten opzichte van reststromen om interpretatieverschillen te kunnen duiden helpt om risico's voldoende in beeld te brengen en comfort te geven bij beide partijen. 4. Nationaal KT: Start vanuit het oogpunt van het toepassingsgebruik	2. Provincies: Pak de regionale regierol op. Zorg hiermee enerzijds voor actieve communicatie over de circulaire initiatieven die in de regio ten uitvoer komen en bevorder daarnaast eenheid in beleid ten aanzien van circulariteit bij de bevoegde gezagen en eenheid in uitvoering bij de OD-en. 3. Provincies en gemeenten: Stimuleer samenwerken vanaf het begin van een project tussen vergunningverleners, toezichthouders en handhavers en het bedrijf. In de samenwerking is belangrijk dat voorafgaande aan de vergunningaanvraag de casus samen door wordt gesproken en een locatiebezoek wordt gedaan waarbij vooraf ieders rol goed duidelijk wordt geformuleerd en waarbij openheid wordt gegeven ten aanzien van mogelijke risico's. 4. VTH ondersteund door het bevoegd gezag⁴: Bekijk samen met het bedrijf de kansen voor de toepassing en toets of de risico's met productregelgeving voldoende zijn	3. Provincies en gemeenten 4. Provincies en gemeenten
--	--	--	--	--	---

³ VTH: Vergunningverlening, toezicht en handhaving (omgevingsdiensten en ILT)

⁴ Bevoegd gezag: I&W, gemeenten en provincies

GRONDSTOF OF AFVAL

				ondervangen. Hiervoor zijn eveneens extra financiële middelen noodzakelijk, omdat dit een uitbreiding betekent van de taken van VTH.	
4	Experimenten	Innovaties zijn nodig om de circulaire economie op gang te brengen. Hiervoor is het noodzakelijk dat experimenten worden uitgevoerd waardoor kansen en risico's bekend worden. 1. Experimenteren is niet zomaar mogelijk. Hiervoor moeten voorafgaande aan het experiment goede afspraken gemaakt worden met de VTH instanties. De wet- en regelgeving biedt ruimte voor vergunde situaties, maar niet voor situaties die vallen onder het Activiteitenbesluit. 2. De ruimte voor experimenteren wordt door VTH instanties niet altijd gegeven waar het in soortgelijke gevallen elders wel wordt toegestaan.	1. Nationaal KT: Aanpassing Activiteitenbesluit waardoor onder gestelde voorwaarden ruimte wordt geboden voor experimenten die vallen onder dit besluit 2a. Nationaal KT: Kennisuitwisseling over gelukte en mislukte experimenten 2b. Nationaal KT: Bevorderen dat experimenteerruimte wordt toegepast 2c. Nationaal KT, MT en LT: Benut de mogelijkheden die er zijn optimaal	1. I&W: Pas het Activiteitenbesluit aan zodat experimenten hieronder ook mogelijk worden. 2a. I&W: Bevorder via het centrale informatiepunt (thema 1 en 2) in samenwerking met de samenwerkingspartners de kennisuitwisseling binnen Nederland van experimenten in het kader van de circulaire economie. Dit kan digitaal en via cursussen/ kennis en afstemmingsbijeenkomsten. 2b. I&W: Stimuleer via het centrale informatiepunt de kennisontwikkeling van iedereen die beroepshalve te maken heeft met afvalregelgeving ook op het gebied van het gebruik van experimenteerruimte door hierover actief te communiceren en te wijzen op de landelijke standaarden waarin standaardteksten zijn opgenomen met overwegingen en voorschriften met betrekking tot proefnemingen/experimenteerruimte	1. I&W 2a. I&W 2b. I&W 2c. I&W

GRONDSTOF OF AFVAL

				en voeg op basis van leerervaringen standaardtekst toe die door VTH kan worden gebruikt. 2c: I&W: Maak voor experimenten gebruik van de discretionaire bevoegdheid om einde afvalstatus te geven aan bepaalde producten zodat deze makkelijker kunnen worden ingezet voor circulaire doeleinden (met name als het laag risico betreft), gebruik de mogelijkheid van een AMvB voor bepaalde productgroepen of creëer middels een ministeriële regeling mogelijkheden.	
5	Onderscheid in stromen	1. Een circulaire economie bestaat pas indien materialenkringlopen gesloten worden en ‘alles’ hergebruikt wordt. Dat is de komende jaren nog niet het geval. Afval zal de komende decennia nog voorkomen in verschillende vormen. Hiervoor blijft afvalregelgeving nodig. Deze regelgeving is nu in een overgangsfase waar het beheersen van de risico's van afval nog een grote rol	1a. en b. Nationaal MT: Risicoklassen⁵ benoemen en reststromen indelen 1c. Nationaal MT: Uitgangspunten voor reststromen	1a. Branche-organisaties met VNO-NCW: Benoem generieke reststromen 1b. Branche-organisaties met VNO-NCW: Deel de reststromen in de volgende risicoklassen in: - reststromen met laag risico - reststromen met middel risico - reststromen met hoog risico (op dezelfde wijze als ook Euralcodes) 1c. I&W: Benoem de uitgangspunten waaraan de reststromen moeten voldoen per categorie en bepaal wat nodig is aan wet- en regelgeving.	1a en b. VNO-NCW met brancheorganisaties 1c. I&W

⁵ Risicoklassen: risico's moeten in dit kader breed worden bekeken

GRONDSTOF OF AFVAL

		spelen. In een circulaire economie gaan we uit van hergebruik en spreken we niet meer van afval. In de tussenliggende periode hebben we wet- en regelgeving nodig die meer dan nu toegespitst is op het sluiten van kringlopen.		Voor laag risico kan dat productregelgeving zijn (en stimuleer dan de ministeries die erover gaan om die productregelgeving op te stellen thema 2.3), voor middel risico pro-actieve toepassing van (meer generieke) EoW en bijproductregelingen, waarbij gekeken kan worden naar goede voorbeelden van andere landen (bijv. quality protocols UK) en bestaande hulpmiddelen kunnen worden ingezet en aangevuld bijv. afwegingskader RIVM ⁶	
6	Veel partijen gaan erover	1. Binnen Nederland is de afvalwetgeving ondergebracht in de Wet milieubeheer. Het ministerie van I&W gaat hierover. Zij zijn ook verantwoordelijk voor het LAP. Verder hebben zij aan de hand van de rechtsoordelen invulling gegeven aan het begrip ontdoen in de leidraad 'afvalstof of product' en houden zij de website bij	1. Nationaal KT: Centrale en regionale regie organiseren op de uitleg van de afvaldefinitie. Deze centrale regierol ligt bij I&W en regionaal bij de provincies. 2a. Europees MT: Afspraken maken met Europese landen naar voorbeeld van NSRR ⁷ om binnen bestaande wetgeving interstatelijke handel van secundaire materialen te vergemakkelijken	1a. I&W: Pak landelijk de centrale regierol ten aanzien van de afvaldefinitie op (zie verder ook voor verdere uitwerking onder thema 1 en 2) en stimuleer de provincies en ILT actief om in de regio's te komen tot circulair beleid en uitvoering. 1b. Provincies: Zorg voor enerzijds communicatie over de circulaire initiatieven die in de regio ten uitvoer komen en bevorder daarnaast eenheid in beleid ten aanzien van circulariteit bij de bevoegde gezagen	1a. I&W 1b. Provincies 2a en b. I&W

⁶ Creating safe and sustainable material loops in a circular economy: Proposal for a tiered modular framework to assess options for material recycling'

⁷ North Sea Resources Roundabout: Project met een aantal lidstaten (ook Nederland) waarbij onderling afspraken zijn gemaakt om binnen de bestaande kaders interstatelijke handel van specifiek benoemde secundaire materialen te vergemakkelijken

GRONDSTOF OF AFVAL

		waarop de informatie te vinden is rondom afval. De uitvoering van de afvalregelgeving is landelijk en regionaal belegd bij het ministerie van I&W en ILT, 12 provincies, 355 gemeenten en 29 omgevingsdiensten. Binnen de diverse instanties werken ook meerdere personen die allemaal hun eigen interpretatie geven aan de casus en het begrip ontdoen op hun eigen wijze interpreteren. Dit geldt ook voor de rechterlijke macht. 2. Hetzelfde geldt voor Europa en de lidstaten. Elke lidstaat heeft de uitvoering van het afvalbeleid op zijn eigen wijze georganiseerd. Dit alles maakt het voor bedrijven die reststromen in het binnen en/of buitenland willen afzetten lastig in te	2b. Europees KT: Aansluiten bij het EU actieplan 'maak de cirkel rond'.	en eenheid in uitvoering bij de OD-en. Zoek hierover regelmatig afstemming met de overige provincies en het ministerie om zo meer gelijkheid te creëren binnen Nederland. 2a. I&W: Evalueer het project NSRR bekijk daarna op basis van de uitkomsten met welke landen welke afspraken kunnen worden gemaakt om interstatelijke handel van secundaire stoffen te vergemakkelijken⁸ 2b. I&W: Blijf actief aangesloten bij het EUactieplan 'maak de cirkel rond'	
--	--	---	--	---	--

⁸ Het blijkt dat veel handel van Nederlandse secundaire stoffen plaatsvindt tussen een beperkt aantal regio's (Duitsland en Vlaanderen) dit maakt afspraken maken makkelijker dan met geheel Europa

GRONDSTOF OF AFVAL

		schatten of dit nu wel of niet kan.			
7	Virgin en secundaire grondstoffen	Virgin grondstoffen hebben een lage prijs en eigenschappen van secundaire grondstoffen zijn niet altijd vergelijkbaar met die van de primaire grondstoffen. Om naar een circulaire economie te groeien moet hier wat aan gebeuren.	1. Nationaal KT: Het werken met secundaire grondstoffen is het nieuwe uitgangspunt. 2. Nationaal MT: Proactieve producentenverantwoordelijkheid draagt bij aan het sluiten van materialenkringlopen.	1. Ook vanuit de Taskforce wordt aan het Uitvoeringsprogramma CE (UP CE) het volgende nadrukkelijk nog eens meegegeven: - Bevorder normering van secundaire grondstoffen - Koop zoveel mogelijk circulair in conform het MVI beleid/ criteriadocumenten beheerd door PIANOo - Bevorder kansrijke (in die zin dat verwacht kan worden dat die leiden tot een economisch zichzelf bedruipend initiatief) initiatieven bijv. d.m.v. een lening of subsidie - Maak een publiekscampagne om het belang van circulariteit onder ieders aandacht te brengen - Verruim eisen (in plaats van de bestaande ontheffingsmogelijkheden) in bestaande regelgeving ten aanzien van tweedehands materialen zoals in het Bouwbesluit. 2. VNO-NCW: Onderzoek met branche-organisaties potentiële kansen voor het opzetten van producentenverantwoordelijkheid	1. UP CE 2. VNO-NCW

GRONDSTOF OF AFVAL

				(naar voorbeeld van WEcycle en vlakglas)	
8	Nederland circulair in 2050 is nog ver weg	1. De mindset is nog niet circulair. 2. Nederland circulair 2050 is nog onvoldoende concreet, waardoor op regionaal niveau verschillende circulaire ontwikkelsnelheden ontstaan.	1. Nationaal MT: Om een transitie te maken naar een circulaire economie is een fundamenteel andere basishouding noodzakelijk. Eenieder, van burger en bedrijf tot aan het Rijk zal een circulaire mindset moeten hanteren. 2. Nationaal KT: Uitwerken Uitvoeringsprogramma CE 2019-2023 met concrete acties/doelstellingen met commitment van alle stakeholders, waarbij door allen voldoende financiële middelen ter beschikking moet worden gesteld (Rijk, provincies, gemeenten, waterschappen en bedrijven)	1. Ook hiervoor roept de Taskforce het UP CE nadrukkelijk op: - Voer landelijk en regionaal campagne voor het inzetten van secundair materiaal met als basishouding circular by design⁹. Waarbij in acht moet worden genomen dat circulair meer is dan eenvoudig recycleren. - Geef brede invulling aan artikel 6 van de richtlijn van het Europees parlement en de raad betreffende de vermindering van de effecten van bepaalde kunststofproducten op het milieu, door voor bepaalde (niet slechts kunststof) producten gebruik van secundair materiaal voor te schrijven. Dit in het geval een convenant tot onvoldoende resultaten leidt. - Stimuleer het inzetten van alle reststromen vanuit de basishouding circulair by design en waardegedreven¹⁰. - Deel circulaire initiatieven, leer van elkaars fouten en vier successen.	1 UP CE 2a. UP CE 2b. Provincies, gemeenten, waterschappen en OD-en

⁹ Circulair by design: circulair vanaf het allereerste begin tot behoud beschikbaarheid voor volgend gebruik van de grondstoffen nodig voor productie en product

¹⁰ Waardegedreven: een intrinsieke motivatie om risico's te beheersen

GRONDSTOF OF AFVAL

				2a. UP CE: Formuleer concrete acties en doelstellingen en leg dit ter ondertekening voor aan de stakeholders en monitor de voortgang. 2b. Provincies, gemeenten en waterschappen in overleg met OD-en: Maak beleid op basis van de door het Rijk benoemde concrete acties en geef daar ook uitvoering aan.	
--	--	--	--	--	--